

3) найважливіші види імпорту технологій, тобто використання політики запозичення найважливіших технологічних розробок або закупки підприємств “під ключ”. Основні вимоги полягають у тому, щоб забезпечувалась швидка окупність валютних заходів, і досягався “прорив” за конкретним напрямком НТП.

Крім державних напрямків формуються аналогічні їм на рівні регіонів. Серед них виділяються: ресурсозберігаючі технології, нові матеріали та джерела енергії; підвищення конкурентноздатності продукції машинобудування і радіоелектроніки, розширення експорту і заняття нових ніш світового ринку; імпортозаміщуючі виробництва; інформатика, телекомунікації і зв'язок; енергетика і транспорт; переробка і зберігання сільськогосподарської продукції; охорона навколишнього середовища.

Вибір шляху інноваційного розвитку та формування державної інноваційної політики для уряду будь-якої держави починається з визначення пріоритетів як основоположних, базових елементів державної політики, з яких починається її формування і якими визначаються її магістральні напрями.

Як свідчить досвід технологічно розвинутих країн, глибоко продуманий механізм обґрунтування та визначення пріоритетів на державному рівні і надійний моніторинг їхньої реалізації стають обов'язковою умовою ефективності інноваційної політики.

Стратегічними пріоритетними напрямами в Україні мають стати:

- освоєння нових, у тому числі відновлюваних джерел енергії, запровадження ресурсозберігаючих та енергоефективних технологій, технологій транспортування енергії;
- забезпечення розвитку високотехнологічних галузей промисловості, освоєння нових надточних технологій виробництва матеріалів, їх обробки і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів;
- технологічне оновлення агропромислового комплексу;
- підвищення якості медичного обслуговування шляхом впровадження новітніх технологій та обладнання;
- широке застосування технологій охорони навколишнього природного середовища;
- широке застосування сучасних інформаційних технологій.

1. Пуцетейло П.Р. Інноваційна діяльність як невід'ємна складова підвищення конкурентоспроможності економіки // Інноваційна економіка. – 2008. - №1. - С. 108-112. 2. Парламентське слухання “Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів” // Інвестиції та інноваційний розвиток. – 2009. – бюл.№3. – 63 с.

Л.Д. Оліфіренко

Чернігівський державний технологічний університет

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ КРУПНИХ ПРОМИСЛОВИХ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

© Оліфіренко Л.Д., 2011

Нелінійний характер розвитку економіки визначає тривалість змін економічної кон'юнктури та циклічність суспільно-економічного прогресу.

Статистична аналітика впродовж останніх років відмічає зниження темпів росту промисловості, низький рівень оновлення основних фондів як виробничої, так і соціальної інфраструктури. Індекс промислового виробництва у 2009р. порівняно з відповідним періодом попереднього року знизився до 78,1%, обсяги будівництва – до 51,8 %, експорту – до 59,3 %, імпорту – 53,1% [1]. Економічний спад виявився найбільшим серед країн ближнього зарубіжжя та Європи. На цьому фоні посилюються структурна деформація в економіці та міжрегіональні диспропорції розвитку суб'єктів господарювання, залишаються низькими рівень технічного розвитку промисловості та продуктивності праці. Виробнича та інвестиційна активність концентруються у секторах з середнім та низьким технологічним укладом

(металургія, металообробка, нафтопереробка, деревообробка, харчова і легка промисловості) [2]. Масштабність проблем української економіки вимагає на необхідність вироблення нових підходів у державному регулюванні щодо розвитку крупних промислових корпорацій.

Важливість державного регулювання підтверджують періодично виникаючі фінансово-економічні кризи, вихід з яких пов'язаний не лише з оновленням основного капіталу, переходом до нового технологічного укладу, а й з розвитком та вдосконаленням виробничих відносин, становленням нової технологічної основи виробництва, з фундаментальними змінами в економіці, суспільстві, у формах власності, в тому числі й інтелектуальної [3]. Високий рівень усупільнення економіки та обмеженість приватної власності стали причиною невідповідності інтересів корпорацій та інших господарських суб'єктів національним інтересам, зумовлюючи провідну роль останніх щодо узгодження приватних інтересів із загальнонаціональними. За таких умов ефективно державне управління цими процесами зумовлює необхідність вироблення відповідних механізмів регулювання розвитку промислових корпорацій, що пояснюється рядом причин.

Крупні промислові корпорації мають більше ресурсів і можливості генерувати високотехнологічні інноваційні проекти. По-друге, реалізація масштабних інноваційних проектів орієнтовано на масове (серійне) виробництво, що швидко окупається. По-третє, значний запас фінансових резервів крупних компаній дозволяє впроваджувати дострокові інноваційні проекти та достатньо довго компенсувати підвищення витрат на перших його етапах. По-четверте, крупні корпорації мають розвинену структуру (особливо вертикально інтегровані) та диверсифіковану діяльність у різних сферах економіки, що дозволяє їм комплексно розвивати нові ланки інноваційного процесу та отримувати додаткові ефекти (трансакційні, конвергенційні, синергетичні). По-п'яте, крупні корпорації, розуміючи свою відповідальність як за національні інтереси, так і за кінцеві результати діяльності, формують нове інституційне середовище, де функціонують всі інші суб'єкти економіки, у тому числі й держава.

Пріоритетність державного регулювання до розвитку промислових корпорацій пояснюється розумінням того, що не існує непотрібних галузей, а існують застарілі технології. Механізми урегулювання загальних інтересів держави і бізнесу мають бути такими, які дозволяють реалізувати корпоративну стратегію розвитку та інституціональну, яка створює ефективне середовище функціонування учасників ринку як рівноправних партнерів. Інституціональне середовище визначається не тільки дієвістю державного управління, ефективністю фінансової системи, якістю функціонування, а й якістю середовища, що проявляється у конкурентоспроможності суб'єктів економіки та їх продукції, послуг на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Для сучасної промисловості економічно розвинених країн характерна відсутність галузевих пріоритетів, що стало наслідком глибокої диверсифікації структури виробництва. Тому головними складовими механізму державного регулювання все частіше виступають розвинуті в тій чи іншій країні корпоративні структури, у яких концентруються загальнонаціональні ресурси, професійні кадри, управлінська компетенція, новітні технології та фінансові ресурси.

У формуванні ефективного механізму державного регулювання важлива роль належить корпоративному управлінню. Це комплексне поняття, виключає взаємовідносини між суб'єктами соціально-економічного середовища, яке регулюється відповідними законодавчими актами, умовами випуску та використання цінних паперів, інвестицій, функціонування фондового ринку, стандартами бухгалтерського обліку та податковими законами. Корпоративне управління впливає на рішення інвестування в людський потенціал, які, в свою чергу, втілюються у створення відповідних потоків матеріальних і нематеріальних ресурсів та їх розміщення.

В умовах достатньо насиченого людського капіталу, ресурсів і технологій, різко підвищується значення інвестицій у нематеріальні активи. Інформація і знання інтелектуалізують виробництво і працю, що дістало вираження у поняттях "інтелектуальна власність", "інтелектуальний капітал", змінюють спосіб виробництва, перетворюючи їх у якісно новий фактор виробництва і праці. Тому структура інвестицій у сучасних умовах має всезростаюче значення для підвищення ефективності діяльності корпорацій щодо надбання нових технологій, знань, професіоналізації кадрів, програмного забезпечення, організації та управління бізнесом.

Нові механізми державного регулювання економічного середовища, перш за все мають сприяти формуванню та розвитку конкурентоспроможних компаній, які й створюють реальний

добробут нації й забезпечують стабільне економічне зростання. З цією метою держава зазвичай визначає конкурентні технологічні й ринкові ніші. Даний процес має два важливих елементів. Попередньо визначається масштаб наявних активів галузей і компаній, сильних і слабких місць та конкурентоспроможних сегментів економіки. Вироблення стратегій розвитку окремих галузей і комплексів інтегрується з державною стратегією у відповідних сегментах провідними компаніями, що дозволяє виробляти довгострокові прогнози їх економічного розвитку, зменшуючи ризики інвестування. Державне прогнозування здійснює пошук “областей росту”, визначає майбутні найбільш вигідні ринки, перспективи попиту й технологій, проводить аналіз ризиків, визначає ефективність проектів і програм. Така система допомагає бізнес-структурам реалізувати свій потенціал, концентруючи інвестиційні та інтелектуальні ресурси.

Друга складова механізму – підтримка виробництва експортної продукції з високою доданою вартістю. Для цього використовуються механізми державних гарантій, політичної підтримки з метою формування крупних національних компаній, які у подальшому перетворились би на транснаціональні. Критерієм вдалого сполучення цих двох елементів стане поява зростаючих або нових перспективних компаній у високотехнологічних галузях економіки. Світова практика засвідчує, що процес становлення і розвитку крупних промислових компаній (автомобілебудування, авіації, обробної промисловості, енергетиці та ін.) завжди відбувається за підтримки держави, де остання виступає в якості головного акціонера.

Отже, ефективність механізмів державного регулювання розвитку крупних промислових корпорацій має спиратися на поєднання принципів національної промислової політики з корпоративними щодо забезпечення стабільного економічного зростання; створення умов для: формування конкурентоспроможних національних корпоративних структур; ефективних ринкових інститутів; залучення у ринковий обіг неявних активів; пошуку перспективних напрямів розвитку суспільства.

1. *Статистичний щорічник України за 2009 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – 23.03.2011.* 2. *Оліфіренко Л. Д. Державна інвестиційна політика залучення капіталу на фондовому ринку / Л. Д. Оліфіренко // Держава та регіон. – 2010.– №4.– С. 141–149.* 3. *Чухно А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання / А. Чухно // Економіка України. – 2010.– №1.– С. 4–18.– № 2.– С. 4–13.*

Т.В. Паєнтко

Київський економічний інститут менеджменту

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

© Паєнтко Т.В., 2011

Результати економічного розвитку України за останні 20 років засвідчили неможливість досягнення стабільного економічного зростання на основі наявної технологічної платформи. Як свідчить зарубіжний досвід, успішний розвиток країни, конкурентоспроможність її економіки, ступінь інтегрованості у міжнародну торгівлю визначається рівнем її інноваційного розвитку. Рівень інноваційного розвитку України можна охарактеризувати як незадовільний, оскільки протягом всього періоду незалежності відбувається зниження питомої ваги інноваційно-активних підприємств, скорочення обсягів фінансування інноваційних програм, зменшуються обсяги інноваційної продукції, скорочується кількість запатентованих винаходів [1]. Така ситуація не просто не сприяє розвитку економіки на основі переходу на вищі технологічні уклади, вона руйнує ядро економічної системи і, таким чином, перебиває можливості підвищення конкурентоспроможності національної економіки.